

جمهوری اسلامی ایران
معاونت فضای مجازی
اتاق وضعیت

رصد جامع فضای مجازی
واکنش افکار عمومی به جهش قیمت ارز و طلا در بازار
۴ مهرماه تا ۱۲ مهرماه ۱۴۰۵

بِسْمِ اللَّهِ
الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

گزاره‌های اصلی

جریان معاند با تبدیل نوسانات ارز و طلا به سیاست تعمדי دولت برای جبران کسری بودجه، درصدد تغییر صورت مسئله از بحران اقتصادی به بحران اعتماد میان مردم و دولت است. شگرد اصلی این روایت، اتصال مستقیم افزایش قیمت دارایی‌ها به کسری بودجه و نسبت دادن آن به تصمیم آگاهانه دولت است؛ به گونه‌ای که فشار اقتصادی نه نتیجه متغیرهای ساختاری، انتظارات تورمی و فشارهای بیرونی، بلکه محصول منفعت دولت از کاهش ارزش پول ملی معرفی شود و در نهایت، افزایش قیمت‌ها به نشانه‌ای از تضاد منافع حاکمیت و مردم تبدیل گردد.

۱

جریان معاند با انباشت روایت‌های رهاشدگی معیشت، ناتوانی ساختاری و تداوم بحران، تلاش می‌کند ادراک جامعه از مشکلات اقتصادی را از یک وضعیت دشوار اما قابل مدیریت به بن‌بست پایدار حکمرانی اقتصادی ارتقا دهد. شگرد این عملیات، پیوند دادن هر نوسان اقتصادی به یکدیگر و ارائه آن‌ها به عنوان نشانه‌های تکرارشونده یک ناکارآمدی ساختاری است؛ در نتیجه، حتی اقدامات اصلاحی یا مقطعی نیز در چارچوب روایت ناتوانی سیستم در حل مسئله بازتعریف شده و با ساختن تصویری تیره از آینده، ظرفیت امید اجتماعی به بهبود شرایط فرسوده می‌شود.

۲

جریان اصلاح طلب با قرار دادن کاهش تنش و دیپلماسی در جایگاه پیش شرط بهبود اقتصاد، تلاش می‌کند مسئولیت کنترل فشارهای معیشتی را از سیاست‌های اقتصادی داخلی به سطح سیاست خارجی منتقل و حل معضلات را به تغییر مناسبات بین‌المللی گره بزند. شگرد این روایت، ایجاد ارتباط معنادار میان تنش خارجی، جهش نرخ ارز و طلا و تشدید فشار معیشتی است؛ به گونه‌ای که کاهش تنش و توافق خارجی به عنوان تنها مسیر بازگرداندن ثبات اقتصادی معناگذاری شود و در مقابل، استمرار تقابل، عامل بنیادین تداوم فشار معیشتی بر خانوارها قلمداد گردد.

۳

جریان اصولگرا با نسبت دادن جهش‌های ارز و طلا به طراحی دشمن در بی‌ثبات‌سازی کشور، تلاش می‌کند نوسانات بازار را از یک مسئله صرفاً اقتصادی به مؤلفه‌ای از جنگ اقتصادی و روانی ترکیبی تبدیل کند. شگرد این جریان، برجسته‌سازی نقش دشمن در تحریک انتظارات، دامن زدن به سوداگری و التهاب‌آفرینی روانی در بازار است تا از این طریق، مانع از تثبیت روایت ناکارآمدی و انفعال دولت در مدیریت بحران شود.

۴

برجسته‌شدن مطالبه نظارت بر سوداگری ارز و طلا در میان طیف‌های مختلف سیاسی و کاربران روزمره‌نویس، نشان می‌دهد مسئله از اختلاف روایی درباره علل گرانی عبور کرده و به یک مطالبه فراگیر برای اقدام فوری حاکمیت رسیده است. نقطه راهبردی این وضعیت، تبدیل نوسان بازار به آزمون عینی کارآمدی مسئولان است؛ زیرا هرچه فاصله میان وعده کنترل بازار و تجربه زیسته مردم در زندگی روزمره بیشتر شود، روایت‌های رقیب درباره رهاشدگی اقتصاد و انفعال دولت بستر مستعدتری برای پذیرش عمومی و تبدیل فشارهای معیشتی به فرسایش سرمایه اجتماعی پیدا می‌کنند.

۵

شبکه

مسائل

برجسته‌سازی نقش
عوامل نفوذی دشمن در
برهم‌زنی آرامش جامعه و
تشدید فشار بر خانوارها

ضریب‌دهی معاندین به تأثیر
مستقیم محاصره دریایی و فشار
اقتصادی آمریکا بر کاهش شدید
ارزش پول ملی

مطالبه از سران سه قوه
برای ورود سریع و دقیق
به اخلاص‌گری دلالتان در
بازار

موج انتقادات مردمی از
عملکرد وزارت اقتصاد و
بانک مرکزی

مانور معاندین بر
رکوردشکنی مداوم قیمت
دلار و طلا در بازار

بهره‌برداری معاندین از
تبغات افزایش قیمت ارز و طلا
بر کسب‌وکارهای آزاد

”کلان روایت‌ها

القای رها شدگی
تعمدی معیشت مردم
از سوی مسئولان

جریان انتشارروایت:
معاندین

تبدیل مشکلات
اقتصادی از یک بحران
قابل مدیریت به ادراک
ناتوانی ساختاری

جریان انتشارروایت:
معاندین

متهم سازی دولت به
خالی نمودن جیب مردم برای
تامین کسری بودجه از طریق
بازی با قیمت دلار و طلا

جریان انتشارروایت:
معاندین

تاکید بر لزوم بهبود
شرایط اقتصادی از
طریق کاهش تنش و
مسیر دیپلماسی

جریان انتشارروایت:
اصلاح طلبان

برجسته سازی نقش
دشمن در برهم زنی آرامش
بازار از طریق بی ثبات سازی
قیمت دلار و طلا

جریان انتشارروایت:
اصولگرایان

فرسایش امید و
تقویت ذهنیت آینده
بحرانی

جریان انتشارروایت:
معاندین

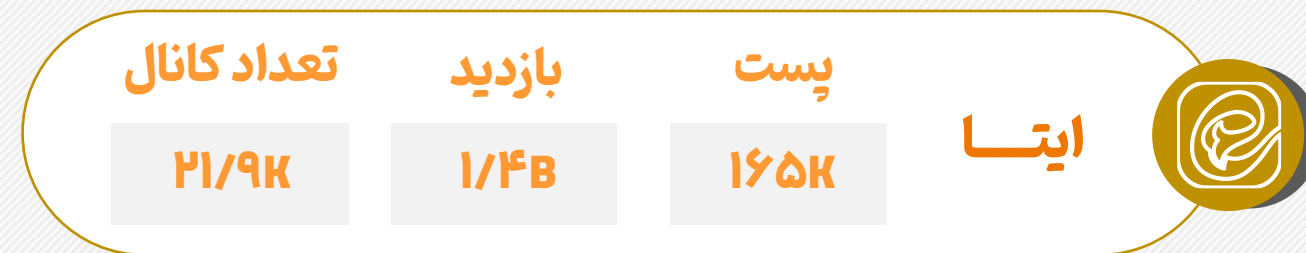
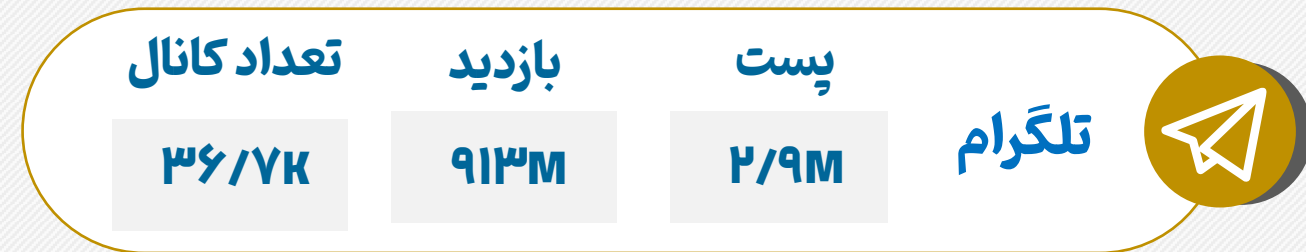
مطالبه از مسئولان
برای نظارت جدی بر
سوداگری در بازار ارز و
طلا

جریان انتشارروایت:
اصولگرایان. اصلاح طلبان. روزمره نویس

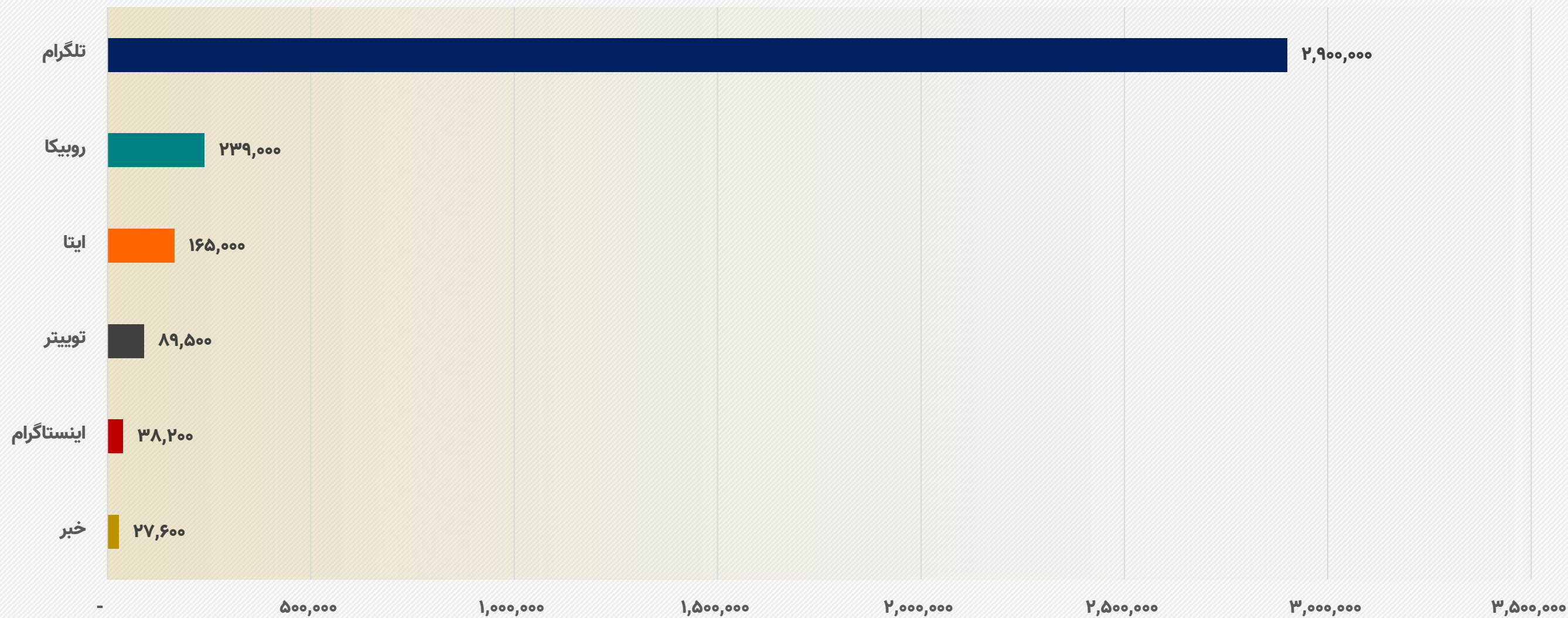
تحلیل داده‌های فضای مجازی

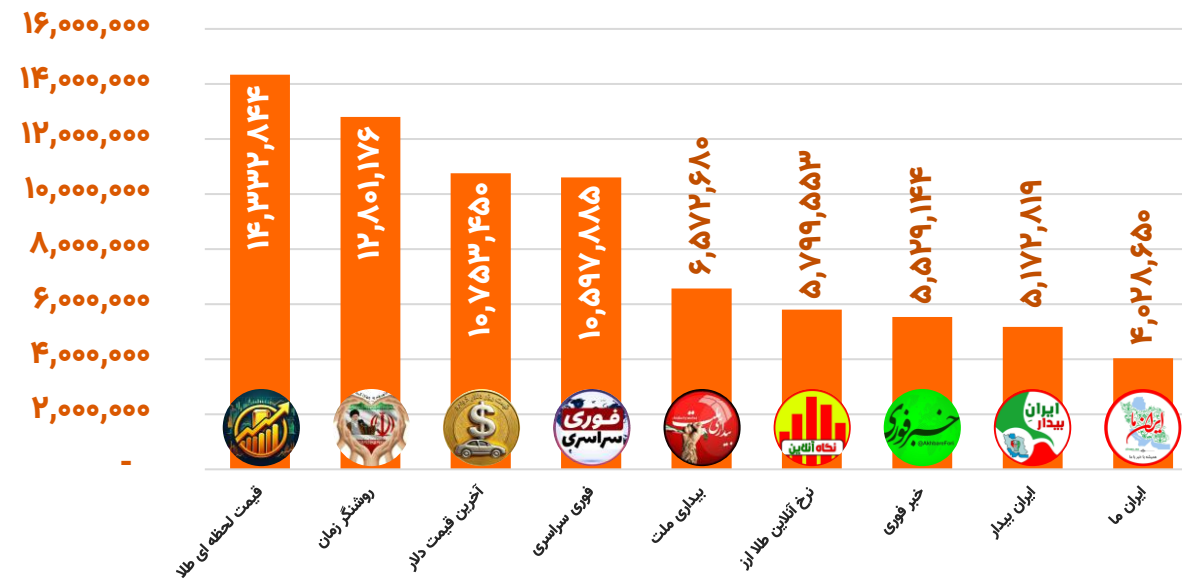
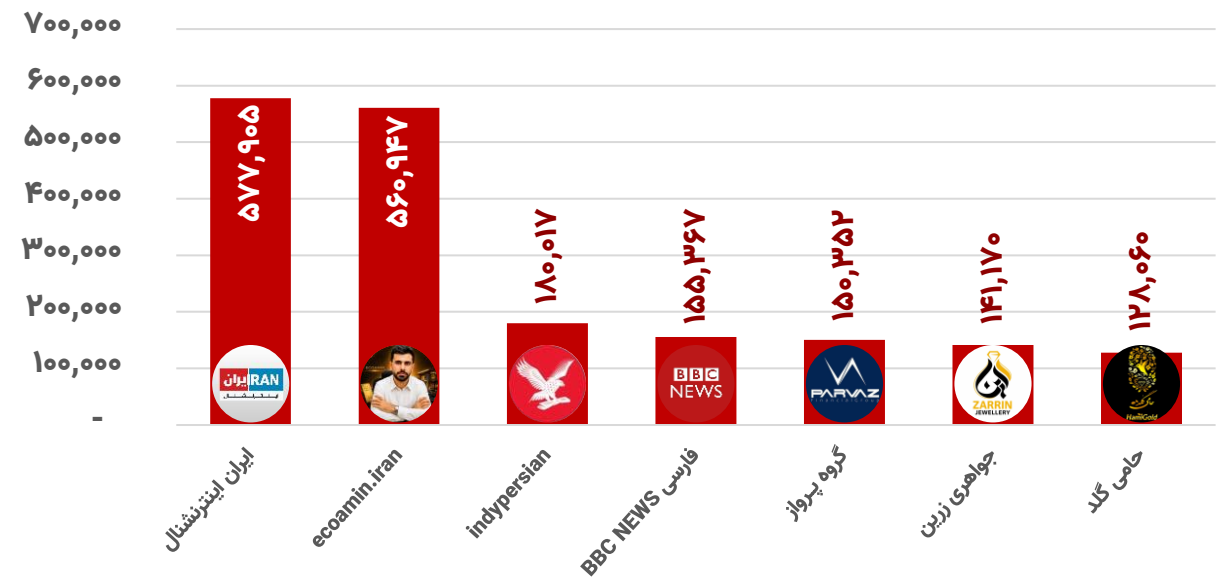
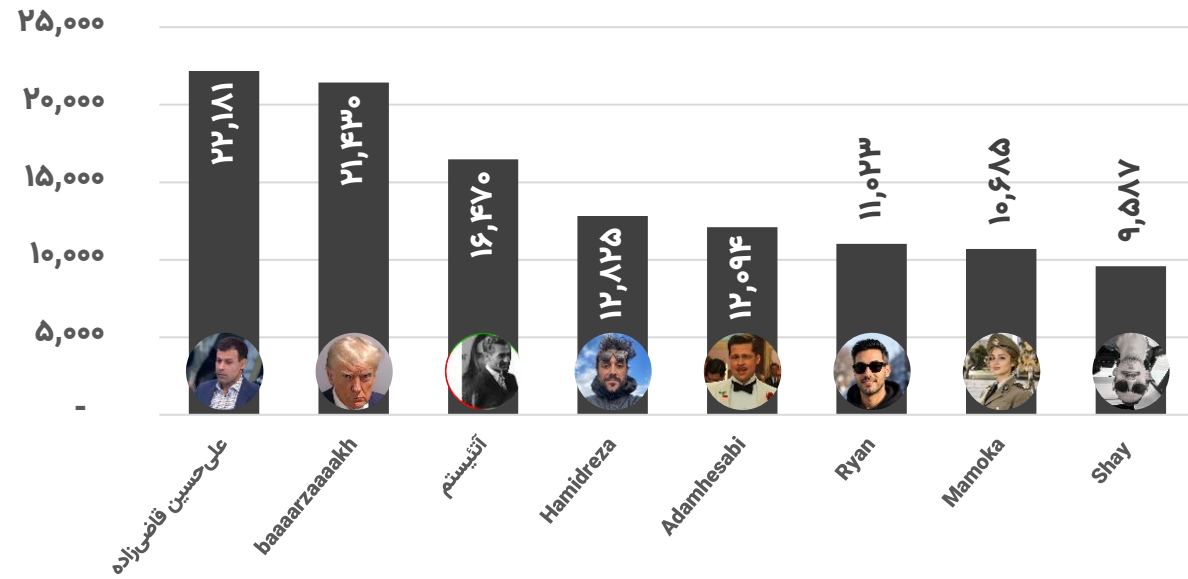
داده‌های فضای مجازی

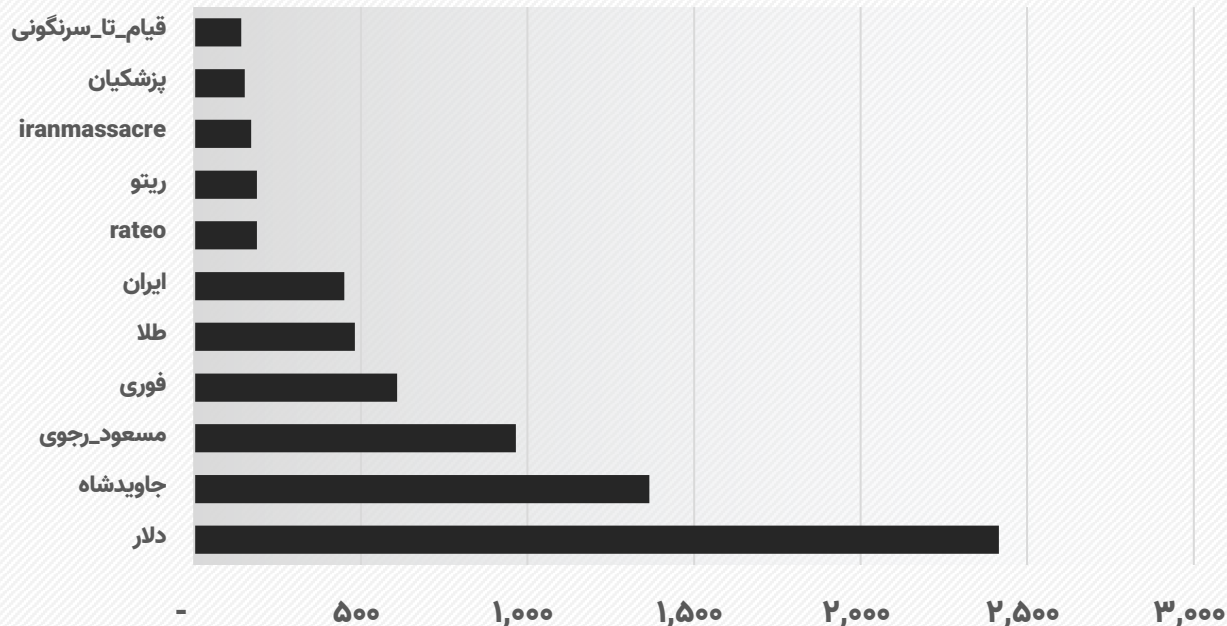
مقایسه میزان تولید محتوا بسترهای فضای مجازی

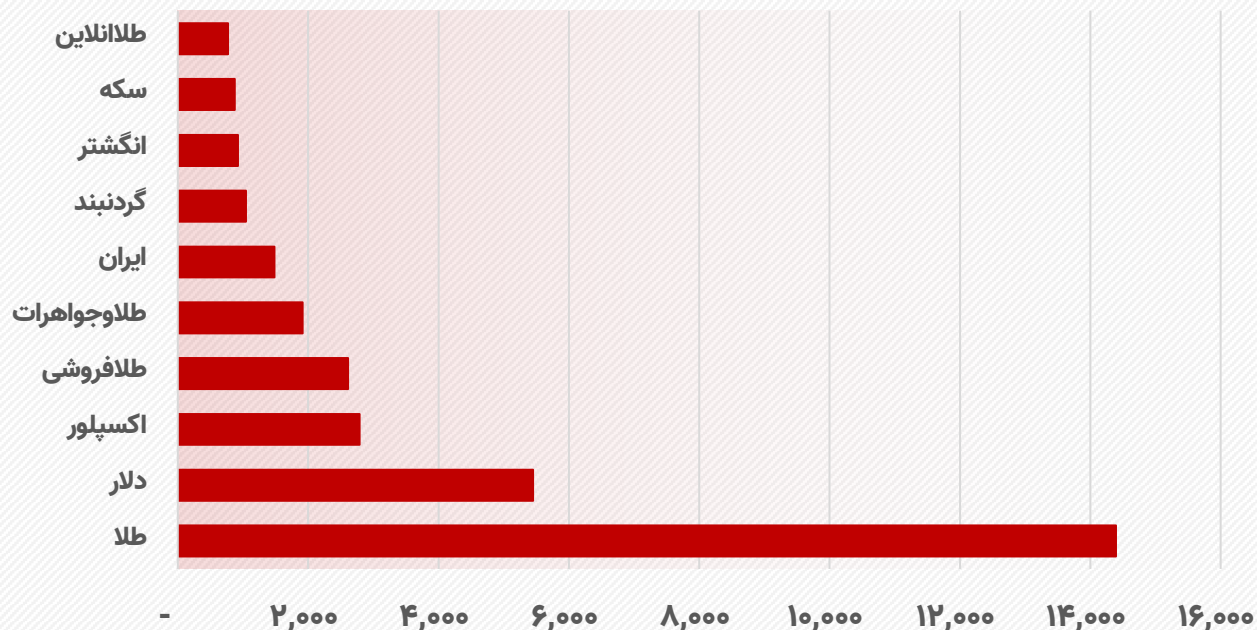
کاربران برتر بسترهای فضای مجازی (براساس بازدید و لایک)

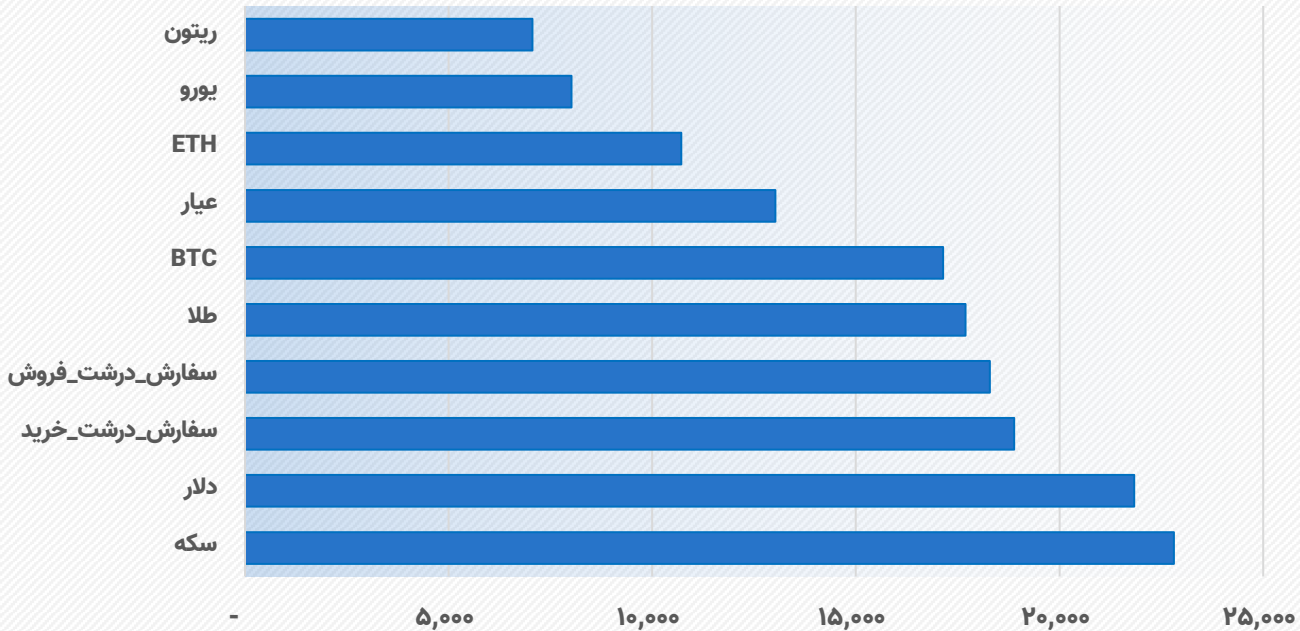
هشتگ های برتر توییتر

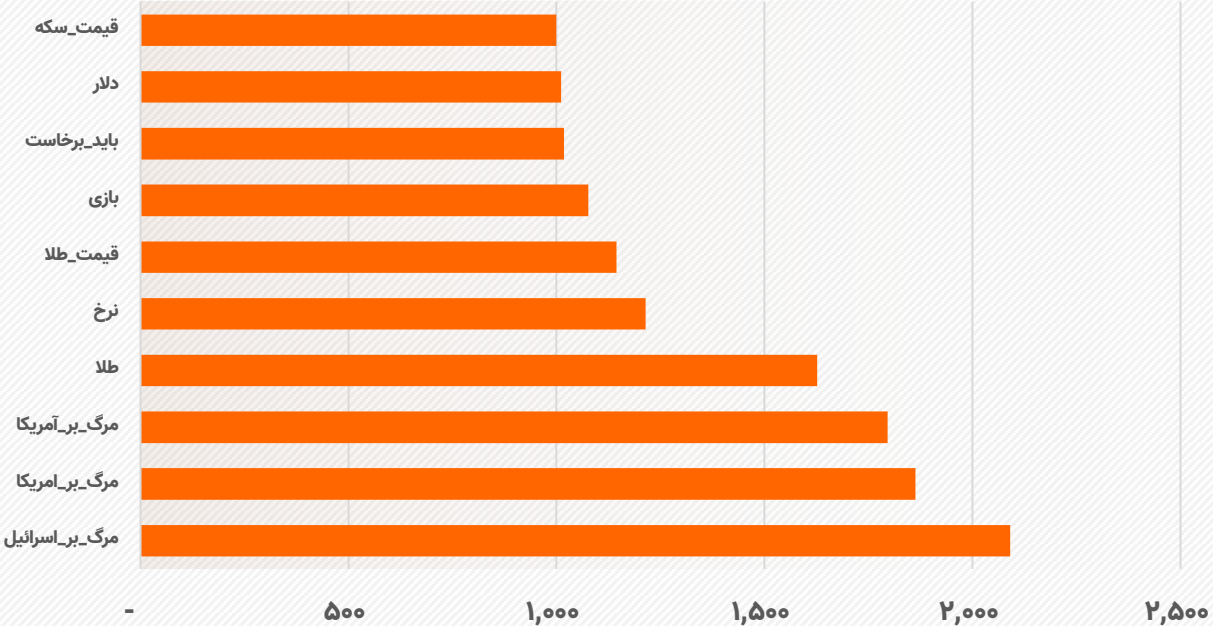
هشتگ های برتر اینستاگرام

هشتگ های برتر تلگرام

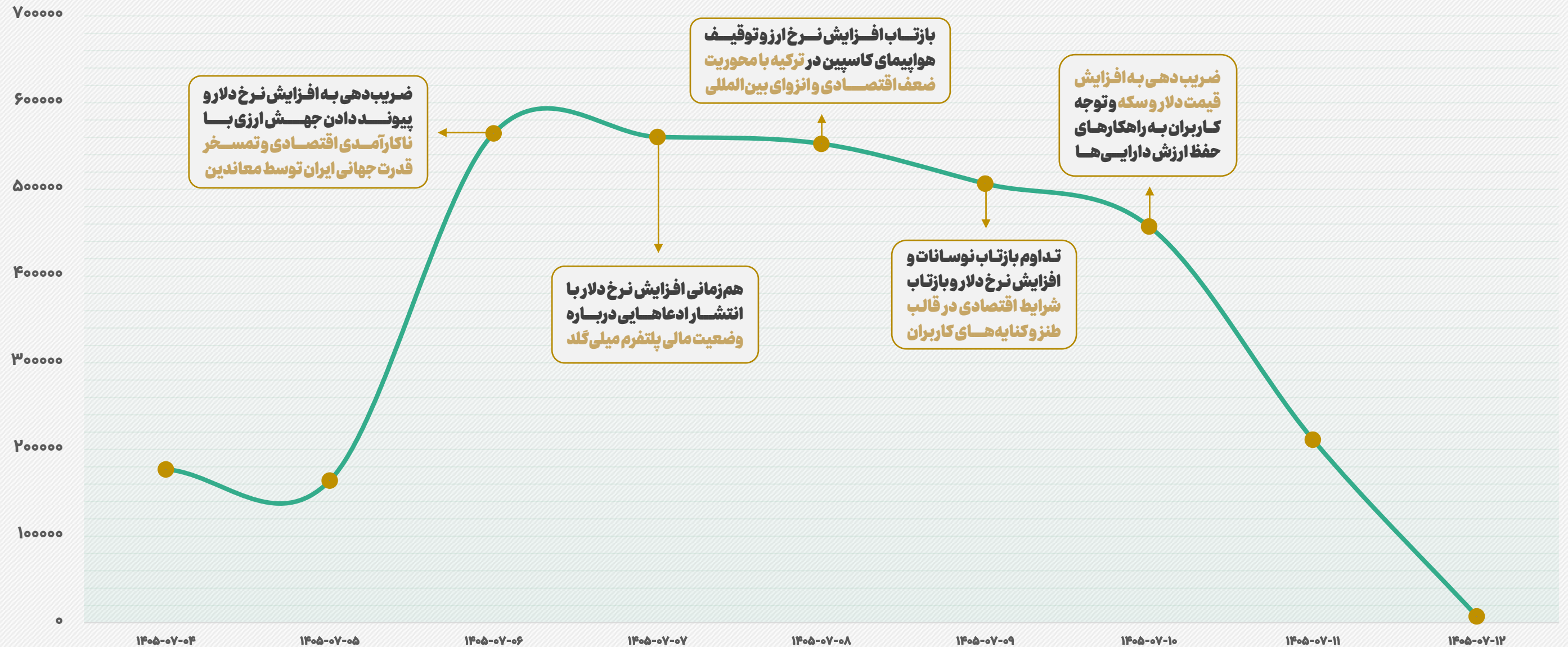
هشتگ های برتر ایتا

بررسی روند انتشار محتوا

بخش دوم

نمودار مقایسه نوسان روند انتشار محتوا در فضای مجازی

قله ششم مهرماه ۱۴۰۵

عبور قیمت دلار از مرز ۲۴۰ هزار تومان و انتشار نرخ‌هایی در محدوده ۲۴۱ تا ۲۴۴ هزار تومان، محور اصلی محتوای منتشرشده در این روز بود. برخی حساب‌های کاربری منتقد و رسانه‌های اصلاح طلب، با تمرکز بر افزایش نرخ ارز، **مخالفت با FATF و محدودیت‌های اقتصادی را از عوامل اصلی وضعیت موجود معرفی کردند و با طرح موضوعاتی نظیر انزوای اقتصادی و ضعف مدیریتی**، عملکرد اقتصادی نظام را زیر سؤال بردند. در همین راستا، جریان‌های اپوزیسیون، از جمله **سلطنت‌طلبان و منافقین**، با بازنشر اظهارات پیشین برخی مقامات درباره جایگاه قدرت جهانی ایران، این اظهارات را در کنار افزایش نرخ دلار قرار دادند. این جریان‌ها با استفاده از مقایسه وضعیت اقتصادی کشور با ادعاهای مطرح‌شده درباره قدرت منطقه‌ای و جهانی ایران، به **تمسخر عملکرد مسئولان و القای ناکارآمدی نظام اقتصادی** پرداختند.

قله هفتم مهرماه ۱۴۰۵

عبور قیمت دلار از مرز ۲۵۰ هزار تومان و انتشار مطالبی درباره وضعیت مالی پلتفرم «میلی‌گلد»، از محورهای اصلی محتوای منتشرشده در این روز بود. هم‌زمان با افزایش نرخ ارز، برخی کانال‌ها و کاربران با بازنشر ادعاهایی درباره فروش ۱۸ تن طلا توسط این پلتفرم و وجود تنها ۹۶۵ کیلوگرم طلا در خزانه، نسبت به احتمال از دست رفتن سرمایه کاربران هشدار دادند. این مطالب با سرعت در شبکه‌های اجتماعی بازنشر شد و نگرانی‌هایی درباره وضعیت سرمایه‌های مردم به وجود آورد. در ادامه، بخشی از واکنش کاربران متوجه **عملکرد نهادهای نظارتی و بانک مرکزی** بود. برخی کاربران و رسانه‌های داخلی با طرح پرسش‌هایی درباره نحوه نظارت بر فعالیت این پلتفرم، مسئولان را در قبال سرمایه‌های مردم پاسخ‌گو دانستند. در این میان، معارضان نیز با متهم کردن نهادهای مسئول به کوتاهی در نظارت، موضوع را به **بی‌اعتمادی عمومی نسبت به ساختار اقتصادی کشور** پیوند زدند. همچنین مقایسه ارزش ریال با سایر ارزها و انتشار مطالب طنزآمیز درباره کاهش قدرت خرید مردم، از دیگر محورهای مورد توجه کاربران بود.

قله هشتم مهرماه ۱۴۰۵

با افزایش نرخ دلار به محدوده ۲۵۳ تا ۲۵۵ هزار تومان، واکنش‌ها به سیاست‌های اقتصادی دولت و اقدامات بانک مرکزی در فضای مجازی ادامه یافت. اعلام ممنوعیت اعطای وام برای خرید طلا، ارز و رمزارز از سوی بانک مرکزی، با واکنش منفی برخی کاربران مواجه شد. منتقدان این تصمیم را اقدامی محدودکننده دانستند و درباره تأثیر آن بر کنترل بازار و حفظ ارزش دارایی‌های مردم ابراز تردید کردند. از سوی دیگر، انتشار خبر توقیف هواپیمای مسافربری شرکت کاسپین در ترکیه به دلیل بدهی ۳ میلیون دلاری، مورد توجه رسانه‌ها و کاربران قرار گرفت. رسانه‌های معارض با بازنشر این خبر، آن را نشانه‌ای از مشکلات مالی شرکت‌های داخلی و محدودیت‌های اقتصادی کشور معرفی کردند. در این میان، کاربران معارض نیز با پیوند دادن این موضوع به افزایش نرخ ارز و مشکلات اقتصادی، تلاش کردند تصویری از انزوای بین‌المللی و ناتوانی در مدیریت مسائل مالی کشور ارائه دهند.

قله نهم مهرماه ۱۴۰۵

انتشار خبر عرضه دلار سهمیه‌ای با نرخ حدود ۲۵۹ هزار تومان، در کنار تداوم افزایش قیمت ارز، از موضوعات مورد توجه کاربران در این روز بود. بخشی از واکنش‌ها به فاصله میان نرخ دلار سهمیه‌ای و قیمت‌های بازار آزاد و کاهش قدرت خرید مردم اختصاص داشت. برخی کاربران نیز این موضوع را نشانه ناکامی سیاست‌های حمایتی دولت در کنترل بازار ارز عنوان کردند. در کنار انتقادهای اقتصادی، انتشار مطالب طنزآمیز و کنایه‌آلود درباره افزایش قیمت دلار، بخش قابل توجهی از محتوای شبکه‌های اجتماعی را به خود اختصاص داد. شوخی‌هایی درباره افزایش نرخ ارز و تأثیر آن بر زندگی روزمره، از جمله مقایسه ارزش ریال با ارزهای بازی‌های دیجیتالی و انتشار مطالبی درباره ارتباط افزایش قیمت دلار با ورود خوانندگان جدید به کشور، در میان کاربران دست‌به‌دست شد. این واکنش‌ها بازتابی از نارضایتی، خستگی از شرایط اقتصادی و تردید نسبت به اثربخشی سیاست‌های کنترلی دولت بود.

قله دهم مهرماه ۱۴۰۵

افزایش نرخ دلار به محدوده ۲۶۱ تا ۲۶۳ هزار تومان و رسیدن قیمت سکه تمام به حدود ۲۷۱ میلیون تومان، از مهم‌ترین موضوعات اقتصادی مورد توجه در این روز بود. در ادامه بازتاب این تحولات، بخشی از محتوای منتشرشده در شبکه‌های اجتماعی از انتقاد به افزایش قیمت‌ها به سمت بحث درباره راه‌های حفظ ارزش دارایی‌ها تغییر کرد. انتشار مطالب مرتبط با خرید و فروش کالا، تهاتر و مبادله مستقیم، از جمله واکنش‌های کاربران به کاهش ارزش پول ملی بود و برخی گروه‌های فعال در حوزه نیازمندی‌ها و مبادله کالا نیز با افزایش فعالیت مواجه شدند. در کنار موضوعات اقتصادی، کسب مدال طلای تیم ملی والیبال در بازی‌های آسیایی نیز مورد توجه کاربران قرار گرفت. گروهی از کاربران این موفقیت را فرصتی برای ابراز غرور ملی و ایجاد فضای مثبت در میان اخبار اقتصادی دانستند. در مقابل، برخی کاربران با اشاره به افزایش قیمت ارز و کاهش قدرت خرید مردم، این موفقیت ورزشی را در کنار مشکلات اقتصادی کشور قرار دادند و با لحنی انتقادی و کنایه‌آمیز، از فاصله میان افتخارات ورزشی و وضعیت معیشتی جامعه نوشتند.

بخش سوم

تحلیل احساسات

(احساسات شکل گرفته در افکار عمومی)

مقایسه احساسات

شکل گرفته در افکار عمومی

نمودار ادا احساسات

در بازه ۴ تا ۱۲ مهر، جهش قیمت دلار و طلا در افکار عمومی صرفاً به عنوان یک خبر اقتصادی دنبال نشد؛ قیمت‌ها به نشانه‌ای از تشدید نااطمینانی درباره معیشت و آینده تبدیل شدند. عبور دلار از ۲۵۰ و سپس ۲۷۰ هزار تومان، طلای ۱۸ عیار از ۲۶ میلیون تومان و سکه از ۲۷۰ میلیون تومان، بحث کاربران را از «قیمت بازار» به قدرت خرید، حفظ پس انداز، آینده خانواده و امکان برنامه‌ریزی برای زندگی کشاند. در این میان، غم و خشم دو واکنش اصلی کاربران بودند. غم بیشتر در روایت‌هایی دیده می‌شد که از کاهش قدرت خرید، دشوارتر شدن تامین هزینه‌های زندگی و نگرانی از آینده می‌گفتند؛ در مقابل، خشم عمدتاً متوجه مدیریت بازار، عملکرد دولت و بانک مرکزی و نبود پاسخ موثر به تداوم جهش ارزی بود. هم‌زمان، انتظار برای ادامه روند صعودی و واکنش سیاست‌گذار نیز در بخشی از محتوا برجسته بود. در مجموع، پایین بودن نشانه‌های اعتماد و امید در مقایسه با غم و خشم نشان می‌دهد که حتی طرح احتمال مداخله یا کنترل بازار نیز هنوز نتوانسته از شدت نگرانی عمومی کم کند. مسئله اصلی در افکار عمومی، فقط «گران شدن» نیست؛ بی‌اعتمادی به امکان مهار روند و نگرانی از اثر آن بر زندگی روزمره است.

پررنگ‌ترین احساس در این بازه **غم** است و متغیر اصلی تحریک آن، **احساس کاهش شتابان قدرت خرید** بود. کاربران قیمت دلار و طلا را نه به عنوان دارایی‌های بازار، بلکه به عنوان شاخصی برای سنجش توان خرید مسکن، خودرو، ازدواج، سفر، درمان و حتی هزینه‌های روزمره دنبال کرده‌اند. مقایسه مداوم قیمت مواد غذایی و اجاره با دلار، نشان می‌دهد فاصله میان درآمد ریالی و قیمت‌های متاثر از ارز، به **محرک مستقیم احساس غم** تبدیل شده است. یک متغیر مهم دیگر، حسرت نسبت به قیمت‌های چند روز، چند هفته و چند ماه قبل است. در شبکه‌های اجتماعی، عبورهای پیاپی از ۲۵۰، ۲۶۰ و ۲۷۰ هزار تومان به شکل یک «**شمارش معکوس**» روایت شده؛ یعنی هر عدد جدید بلافاصله به یادآوری عدد قبلی و این پرسش منجر شده که «اگر امروز این قیمت است، فردا چه می‌شود؟» در این میان، جنگ و نااطمینانی سیاسی نیز به این غم ضریب داده است. برای بخشی از کاربران، جهش ارز مستقیماً با افزایش ریسک ناشی از تنش نظامی، تحریم، دشواری تجارت خارجی و نااطمینانی نسبت به آینده پیوند خورده است. در سوی دیگر، جریان‌های معاند با برجسته‌سازی عبور دلار از اعداد رکوردی و تبدیل آن به نشانه‌ای از «**فروپاشی اقتصادی**» تلاش کرده‌اند غم اقتصادی را از یک نگرانی معیشتی به **یاس نسبت به آینده کشور** و ناکارآمدی کلی ساختار نظام پیوند بزنند.

بازار

بازار

خشم دومین احساس اصلی است، اما جنس آن با غم متفاوت است. محرک اصلی خشم، **احساس نبود تناسب میان سرعت افزایش قیمت‌ها و واکنش سیاست‌گذاران** است. کاربران در کنار انتقاد از دولت و بانک مرکزی، درباره اینکه چرا ابزارهای مدیریت بازار نتوانسته‌اند از جهش‌های پی‌درپی جلوگیری کنند، پرسش کرده‌اند. اعلام برنامه بانک مرکزی برای عرضه تا ۲ میلیارد دلار اسکنا و فروش مرحله نخست یک میلیارد دلار با سقف ۱۰ هزار دلار برای هر فرد، خود به یکی از متغیرهای تحریک‌کننده بحث‌ها تبدیل شد. بخشی از کاربران این اقدام را نشانه تلاش جدی برای کنترل بازار می‌دانستند، اما در مقابل گروهی پرسیدند چرا با وجود چنین مداخله‌ای، قیمت همچنان به سمت ۲۷۰ هزار تومان حرکت کرده است. همین **فاصله میان «اقدام اعلام شده» و «نتیجه مشاهده شده»** به خشم و بی‌اعتمادی دامن زده است. مقصرسازی نیز در شکل‌گیری خشم چندلایه بوده است. یک طیف، دولت، بانک مرکزی و تیم اقتصادی را مسئول می‌داند؛ طیفی دیگر، تحریم‌ها، جنگ و فشار خارجی را عامل اصلی می‌داند؛ و گروهی نیز فساد، رانت و فعالیت سوداگرانه را برجسته می‌کنند. در بخش دیگری از محتوا، بحث از عملکرد دولت فراتر رفته و به سیاست‌های کلان اقتصادی و روابط خارجی کشیده شده است. جریان‌های معاند نیز در این احساس فعال بوده‌اند؛ عمدتاً از طریق برجسته‌سازی رکوردهای ارزی، کنار هم قراردادن قیمت دلار با شاخص‌های معیشتی و القای ناتوانی سیاست‌گذار. با این حال، این روایت بیرونی بیشتر نقش تشدیدکننده داشته و **منشا اصلی خشم، تجربه مستقیم کاربران از قیمت‌ها و هزینه زندگی بوده است.**

انتظار

انتظار سومین احساس برجسته است و نشان می‌دهد بخشی از جامعه در وضعیت «واکنش به قیمت فعلی» متوقف نمانده و به آینده بازار فکر می‌کند. سه متغیر مشخص این انتظار را تحریک کرده است: نخست، عبورهای پیاپی از سقف‌های قبلی؛ دوم، تداوم نااطمینانی سیاسی و نظامی؛ و سوم، انتظار برای اقدام بعدی دولت و بانک مرکزی. پیش‌بینی‌هایی مانند رسیدن دلار به ۳۰۰ هزار تومان یا تداوم رشد طلا در محتواهای کاربران، بیشتر از آنکه تحلیل دقیق اقتصادی باشند، **نشانه‌ای از شکل‌گیری انتظار تورمی و بدبینی نسبت به ثبات قیمت‌ها هستند.** حتی اقدام بانک مرکزی برای عرضه ارز نیز این انتظار را از بین نبرده؛ زیرا بخشی از کاربران منتظرند ببینند این مداخله واقعاً می‌تواند روند را برگرداند یا صرفاً یک توقف کوتاه ایجاد می‌کند. تداوم مواضع ضدایرانی ترامپ و فضای تهدید نظامی در کنار دشوار شدن شرایط منطقه و تنگه هرمز نیز باعث شده بخشی از کاربران **بازار ارز را به تحولات امنیتی گره بزنند.** در بخشی از افکار عمومی، «انتظار» فقط انتظار اقتصادی نیست و با انتظار برای پاسخ به تجاوز، واکنش به آمریکا و تعیین تکلیف فضای سیاسی درهم آمیخته است. جریان‌های معاند در این بخش، بیشتر با پیوند زدن هر خبر سیاسی و نظامی به آینده نرخ ارز، به افزایش عدم قطعیت کمک کرده‌اند؛ یعنی هر تهدید یا خبر امنیتی را به عنوان محرکی برای موج بعدی گرانی تصویر کرده‌اند.

سایر احساسات

تعجب در این بازه حاصل سرعت جهش‌هاست؛ به‌ویژه زمانی که قیمت در فاصله کوتاهی چندین بار جابه‌جا شده است. عبور از ۲۵۰، سپس ۲۶۰ و رسیدن به محدوده ۲۷۰ هزار تومان، این احساس را تقویت کرد که بازار با سرعتی فراتر از انتظار حرکت می‌کند. **شادی** را نیز نمی‌توان نشانه رضایت عمومی از وضعیت بازار دانست. بخش عمده این مولفه به واکنش‌های طنزآمیز، شوخی‌های تلخ، خوشحالی محدود معامله‌گران یا دارندگان طلا و ارز و استفاده از طنز به عنوان راهی برای مواجهه با فشار اقتصادی مربوط است. **اعتماد** نیز بیشتر در واکنش به وعده‌ها و اقدامات سیاست‌گذاران این حوزه دیده شده، اما پایین بودن آن نشان می‌دهد هنوز میان اعلام سیاست و باور عمومی به اثرگذاری آن فاصله وجود دارد. **امید بسیار ضعیف است و این یکی از مهم‌ترین هشدارهای احساسی این بازه محسوب می‌شود.** نفرت، ترس و احساسات دیگر سهم بسیار محدودی دارند؛ بنابراین فضای عمومی بیشتر فرسایشی و معیشتی است تا وحشت‌زده یا هیجانی.

سناریوی محتمل افکار عمومی

اگر روند فعلی قیمت ارز و طلا ادامه پیدا کند، محتمل‌ترین مسیر، **تداوم غم معیشتی و تبدیل تدریجی آن به خشم مطالبه‌گرانه‌تر** است. نقطه حساس، واکنش بازار به اقدامات بعدی بانک مرکزی خواهد بود؛ اگر مداخلات ارزی به کاهش یا ثبات محسوس منجر شود، بخشی از انتظار و خشم فروکش می‌کند، اما **اگر قیمت‌ها مجدداً سقف‌های جدیدی ثبت کنند**، عرضه ارز ۲ میلیارد دلاری نیز ممکن است در ذهن بخشی از کاربران از «اقدام کنترلی» به «اقدام ناکافی» بازتعریف شود. در کنار اقتصاد، هر تحول نظامی یا موضع جدید آمریکا می‌تواند دوباره بازار ارز را به فضای امنیتی پیوند بزند و بهانه تازه‌ای برای تشدید روایت‌های منفی فراهم کند.

جریان شناسی

بخش چهارم

سقوط ارزش پول ملی و تشدید احساس فشار معیشتی و روانی

جریان سیاسی	ریز مسئله	رویکرد	مشارکت
اصولگرا	۱. انتشار مطالبی درباره افزایش بیش از دو برابری قیمت بسیاری از اقلام خوراکی، به عنوان مصداق فاصله گرفتن درآمد خانوار از هزینه های زندگی ۲. تأکید بیشتر بر ضرورت مهار تورم و جلوگیری از انتقال مستقیم نوسان ارز به کالاهای اساسی ۳. مقایسه حقوق و قدرت خرید معلمان در سال های گذشته با شرایط فعلی برای بازنمایی کاهش قدرت خرید و بی اثر شدن افزایش های اسمی دستمزد ۱. مقایسه قیمت کالاهای با درآمدهای ثابت و انتشار تجربه های شخصی از دشوار شدن تأمین هزینه های معمول زندگی ۲. بررسی افزایش تورم خوراکی ها به عنوان عاملی برای تشدید نارضایتی اقتصادی و کاهش احساس امنیت مالی خانوارها ۳. تأکید بر این گزاره که افزایش نرخ ارز تنها یک عدد در بازار نیست و مستقیماً بر هزینه خوراک، مسکن، خودرو، دارو و سایر نیازهای روزمره اثر می گذارد ۱. بازنمایی عبور دلار از مرزهای ۲۵۰، ۲۶۰ و سپس ۲۷۰ هزار تومان در قالب روایت «سقوط ریال» و تشدید بحران اقتصادی ۲. مقایسه تاریخی ارزش ریال و یادآوری دوره های مختلف کاهش ارزش پول ملی، برای القای بی اعتمادی عمیق تر نسبت به آینده اقتصاد ۳. تبدیل نرخ دلار به واحدی برای بیان زمان و زندگی روزمره، مانند «با دلار ۲۶۱ صبحانه خوردم»، به نمادی برای عادی شدن اضطراب ناشی از نوسان ارز	انتقادی	۴۵%
اصلاح طلب		انتقادی	۲۵%
معاند		تخریبی	۳۰%

جهش قیمت طلا و دلار و گسترش رفتارهای سفته‌بازانه

جریان سیاسی	ریز مسئله	رویکرد	مشارکت
اصولگرا	۱. هشدار نسبت به خرید هیجانی دلار و طلا و تشدید تقاضای سفته‌بازانه ۲. انتقاد از کانال‌ها و صفحات اقتصادی دنبال‌کننده‌دار به دلیل اعلام مداوم اهداف قیمتی برای دلار و طلا و تحریک انتظارات افزایشی ۳. حمایت از محدودیت تسهیلات بانکی برای خرید طلا، ارز و رمزارز با هدف جلوگیری از ورود منابع بانکی به معاملات سفته‌بازانه	انتقادی	۳۰٪
اصلاح طلب	۱. نقد شکل‌گیری چرخه افزایش قیمت، هجوم برای خرید ارز و طلا و تشدید دوباره تقاضا ۲. نسبت دادن بخشی از تقاضای طلا و ارز به نگرانی از کاهش بیشتر ارزش ریال و نه صرفاً انگیزه کسب سود ۳. تردید نسبت به اثربخشی محدودیت معاملات تتر و سایر ابزارهای ارزی در صورت تداوم بی‌اعتمادی به پول ملی	انتقادی	۲۰٪
معاند	۱. برجسته‌سازی رکوردهای جدید دلار، طلا و سکه و بازنشر مداوم قیمت‌های لحظه‌ای ۲. اعلام اهداف قیمتی بالاتر برای دلار و طلا؛ از جمله دلار ۳۲۰ هزار تومان و طلای ۳۰ تا ۳۵ میلیون تومان ۳. مقایسه مستمر قدرت خرید ریال با دلار، طلا و سکه و القای بی‌ارزش شدن نگهداری نقدینگی	تخریبی	۵۰٪

افزایش انتقادات از سیاست‌های اقتصادی دولت و عملکرد بانک مرکزی

جریان سیاسی	ریز مسئله	رویکرد	مشارکت
اصولگرا	۱. انتقاد از عملکرد بانک مرکزی در کنترل نرخ ارز و مدیریت عرضه و تقاضای بازار ۲. طرح مسئله عدم بازگشت کامل ارز حاصل از صادرات و ضرورت بازگشت منابع ارزی به چرخه اقتصادی ۳. بازخوانی سابقه عبدالناصر همتی و طرح پرسش درباره نتیجه بازگشت او به ریاست بانک مرکزی در شرایط تداوم نوسانات ارزی	انتقادی	۳۵٪
اصلاح طلب	۱. طرح این پرسش که چرا اقدامات کنترلی بانک مرکزی نتوانسته از شکل‌گیری انتظارات افزایشی در بازار جلوگیری کند ۲. مطالبه توضیح درباره علت انتقال سریع افزایش نرخ ارز به قیمت کالاهای مصرفی ۳. انتقاد از ناکافی بودن سیاست‌های دولت و بانک مرکزی در مهار رشد نرخ ارز	حمایتی	۳۰٪
معاند	۱. تکرار ادعاهایی درباره «گران‌سازی ارز»، «چاپ پول» و ضعف مدیریت منابع ارزی ۲. بازخوانی برکناری قبلی همتی و بازگشت او به ریاست بانک مرکزی با هدف طرح تناقض در سیاست‌گذاری اقتصادی ۳. استفاده از جهش دلار برای زیر سؤال بردن کلیت سیاست اقتصادی دولت و توان مدیریت بازار ارز	تخریبی	۳۵٪

پیوند نوسانات ارزی و تورمی با تحریم، تنش‌های منطقه‌ای و نگرانی از جنگ

جریان سیاسی	ریز مسئله	رویکرد	مشارکت
اصولگرا	۱. پیوند جهش نرخ ارز با تشدید تحریم‌ها، محدودیت دسترسی به منابع ارزی و افزایش ریسک سیاسی ۲. برجسته‌سازی آثار تنش‌های منطقه‌ای و احتمال درگیری جدید بر بازار ارز، طلا و انتظارات تورمی ۳. بازتاب تحلیل‌های اقتصادی درباره اثرگذاری ریسک سیاسی و تحولات خارجی بر عبور دلار از سطوح قیمتی جدید ۱. طرح نقش همزمان عوامل خارجی و مشکلات ساختاری اقتصاد در شکل‌گیری روند صعودی ارز ۲. ارتباط دادن نگرانی از جنگ با افزایش انتظارات تورمی و احتیاط خانوارها برای حفظ ارزش دارایی ۳. تأکید بر اثرگذاری تحریم‌ها بر درآمدهای ارزی، تجارت خارجی و هزینه واردات	انتقادی	۴۰٪
اصلاح طلب	۱. پیوند مستقیم جهش دلار و طلا با تحریم‌ها، تنش با آمریکا و احتمال درگیری نظامی جدید ۲. استفاده از افزایش نرخ ارز همزمان با تشدید تنش‌های سیاسی برای القای تشدید نااطمینانی اقتصادی ۳. بازنشر اظهارات ترامپ درباره جنگ، پیروزی سریع و کاهش قیمت بنزین و پیوند دادن آن با تحولات بازار	انتقادی	۳۰٪
معاند		تخریبی	۳۰٪

تحليل شایعات و اخبار جعلی

بخش پنجم

شایعه

پایان ذخایر ارزی کشور

شکست قطعی مداخله بانک مرکزی در بازار ارز و طلا

جهش بی سابقه‌ی قیمت داروهای تولید داخل در ماه‌های آینده

کمبود شدید و گرانی داروهای خاص در روزهای آینده به دلیل احتکار و عدم تخصیص ارز

توضیحات

در پی جهش قیمت ارز و طلا، برخی صفحات عرضه برنامه‌ریزی شده تا ۲ میلیارد دلار توسط بانک مرکزی را به عنوان نشانه مصرف آخرین ذخایر ارزی و ناتوانی کامل در کنترل بازار بازنمایی کرده‌اند. این در حالی است که اطلاعیه رسمی بانک مرکزی صرفاً از برنامه عرضه تا ۲ میلیارد دلار اسکناس برای مدیریت بازار خبر می‌دهد و مرحله نخست نیز با عرضه یک میلیارد دلار آغاز شده است، بدون آنکه در این اطلاعیه یا گزارش‌های رسمی، اطلاعاتی درباره میزان ذخایر ارزی یا پایان منابع کشور ارائه شده باشد. بنابراین، ارتباط دادن حجم عرضه اعلام شده با اتمام ذخایر ارزی، استنباطی فراتر از اطلاعات رسمی موجود است و نمی‌توان آن را به عنوان واقعیت قطعی مطرح کرد

برخی کانال‌ها و حساب‌های اقتصادی با قطعیت مدعی شکست کامل سیاست‌های مداخله‌ای بانک مرکزی شده‌اند. شواهد میدانی و اصول تحلیل بازار نشان می‌دهد این ادعا صرفاً بر پایه نوسانات چندساعته یا بازه کوتاه مدت یک‌روزه شکل گرفته است. ارزیابی سنجیده اثرگذاری مداخلات ارزی نیازمند تحلیل هم‌زمان فاکتورهایی مانند حجم عرضه واقعی، زمان بندی تزریق ارز، سطح تقاضای تجاری و تحولات سیاسی است؛ از این رو داده‌های مقطعی موجود به هیچ وجه تکافوی اثبات شکست یا موفقیت یک سیاست پولی را نمی‌کند و قطعیت بخشی به آن، تحریف روندهای فنی بازار است

برخی کانال‌ها و حساب‌های فضای مجازی با انتشار ادعاهایی غیررسمی مدعی شده‌اند قیمت داروهای ساخت داخل در ماه‌های آینده دچار جهش‌های ناشی از آزادسازی کامل ارز خواهد شد. استعلام از سازمان غذا و دارو و مصوبات تخصیص منابع سلامت نشان می‌دهد ارز ترجیحی و حمایتی برای مواد اولیه داروهای داخلی همچنان برقرار بوده و هرگونه اصلاح نرخ سالانه نیز صرفاً بر اساس آنالیز هزینه‌های تولید و با پوشش مابه‌التفاوت توسط طرح‌های بیمه‌ای (دارویار) دنبال می‌شود. شایعه‌سازی درباره جهش قیمت و نایاب شدن داروی تولید داخل، فرآیندی برای ایجاد تقاضای کاذب و خرید هیجانی توسط شهروندان است

در پی انتشار مطالبی درباره احتمال کمبود شدید و افزایش قیمت داروهای خاص در روزهای آینده، بررسی داده‌های رسمی نشان می‌دهد هرچند تأمین دارو همچنان با چالش‌هایی مانند انتقال ارز، نقدینگی شرکت‌ها و اختلال در برخی مراحل زنجیره تأمین روبه‌روست، ادعای وقوع قریب‌الوقوع کمبود گسترده ناشی از احتکار و عدم تخصیص ارز تأیید نشده است. سخنگوی سازمان غذا و دارو اعلام کرده شمار اقلام اساسی و ضروری دارای کمبود از ۶۴ قلم به حدود ۳۲ قلم کاهش یافته و تخصیص ارز نیز در چارچوب فرآیندهای قانونی، بر اساس نیاز و اولویت‌های درمانی انجام می‌شود. هم‌زمان، بیش از ۱۱۲ هزار قلم داروی حیاتی بیماران خاص و بخش‌های مراقبت ویژه با پیگیری قضایی از گمرک ترخیص و وارد شبکه توزیع شده است؛ بنابراین، تعمیم مشکلات موردی و ساختاری تأمین دارو به پیش‌بینی قطعی کمبود شدید در روزهای آینده فاقد پشتوانه رسمی است

اهداف القای

ناتوانی بانک مرکزی در مدیریت بازار ارز، تشدید نگرانی درباره آینده ارزش پول ملی، تحریک انتظارات تورمی و تشویق رفتارهای هیجانی در بازار ارز و طلا

تشدید انتظارات تورمی، تحریک تقاضای هیجانی در بازار، القای انفعال و بی‌کفایتی نهاد ناظر پولی، بی‌ثباتی فراگیر اقتصادی، بی‌اعتبارسازی ابزارهای مداخله‌ای حاکمیت

ایجاد هراس دارویی در بین بیماران، تحریک خریده‌های هیجانی و ناهماهنگ، القای ناتوانی دولت در تامین زنجیره درمان، تضعیف اعتماد عمومی به کیفیت و عرضه اقلام داخلی، ایجاد التهاب روانی در صنعت سلامت

ایجاد نگرانی و اضطراب در میان بیماران و خانواده‌ها، تحریک خرید و ذخیره‌سازی هیجانی دارو، القای ناکارآمدی نظام تأمین و نظارت دارویی، و تشدید بی‌اعتمادی عمومی نسبت به سیاست‌های ارزی و درمانی کشور

شایعه

خروج طلا از بازار سرمایه به دلیل کشف طلای آب شده تقلبی

توقف واردات داروهای خاص به علت تحریم ها

انتساب نوسانات ارزی اخیر به خروج سرمایه های کلان توسط چهره های نزدیک به دولت

توقف فروش سکه در شعب بانک مرکزی

توضیحات

برخی حساب های غیررسمی در فضای مجازی مدعی شده اند کشف طلای آب شده تقلبی در بازار موجبات بی اعتمادی و خروج گسترده طلا از بازار سرمایه و بورس کالا را فراهم کرده است. بررسی ها و اطلاعاتیه های رسمی شفاف سازی می کند که گزارش های تقلب و فاکتورسازی در طلای آب شده منحصراً متعلق به معامله گران سنتی، دلالان خیابانی و بسترهای نامعتبر غیررسمی است. برعکس، طلای دارایی صندوق های بورسی تحت آزمون های سخت گیرانه عیارسنجی (ری گیری) در خزانه های بانکی نگهداری شده و از نظر اصالت صد درصد تضمین شده است؛ از این رو، ربط دادن چالش های عیار در بازار غیررسمی به معاملات بورس کالا، سیاه نمایی رسانه ای برای اعتبارزدایی از بسترهای شفاف است

ادعای توقف واردات داروهای خاص به دلیل تحریم ها که در بعبوه شایعات فعلی مطرح شده، با شواهد موجود مطابقت ندارد. تحریم ها و محدودیت های بانکی، حمل و نقل و انتقال ارز می توانند فرآیند تأمین برخی اقلام وارداتی را دشوار و زمان بر کنند، اما تاکنون اطلاعیه رسمی درباره توقف واردات داروهای خاص منتشر نشده است. در هفته های اخیر بیش از ۱۱۲ هزار قلم داروی مورد نیاز بیماران خاص و بخش های مراقبت ویژه از گمرک ترخیص و وارد شبکه توزیع شده و جمعیت هلال احمر نیز آمادگی خود را برای تأمین و واردات داروهای خاص، در صورت اعلام نیاز رسمی، اعلام کرده است. سازمان غذا و دارو نیز تأکید کرده داروهای بیماران خاص و صعب العلاج مشمول تغییراتی که به افزایش هزینه درمان یا واگذاری به بازار آزاد منجر شود، نیستند. هرچند تحریم ها یک عامل فشار بر زنجیره تأمین دارو محسوب می شوند، تبدیل این فشار به ادعای توقف واردات فاقد تأیید رسمی است

برخی مطالب مطرح شده در فضای مجازی، علت اصلی تحولات اخیر را خروج سرمایه های کلان توسط افراد نزدیک به دولت معرفی کرده اند. این ادعا بدون ارائه نام، اسناد مالی، مسیر انتقال منابع یا گزارش رسمی از نهادهای نظارتی مطرح شده و تاکنون شواهد مستقلى برای انتساب نوسانات اخیر به افراد مشخص ارائه نشده است. گزارش های اقتصادی، عوامل متعددی از جمله افزایش ناامنی های سیاسی و منطقه ای، فشارهای روانی و انتظارات تورمی، رشد تقاضای احتیاطی، محدودیت های عرضه ارز، تحریم ها و دشواری های تجارت خارجی را در نوسانات اخیر مؤثر می دانند. بانک مرکزی نیز در بیانیه خود بخش قابل توجهی از فاصله نرخ ارز با متغیرهای بنیادی را ناشی از عدم اطمینان، فشارهای روانی و انتظارات بازار دانسته است

پس از طرح ادعای توقف فروش سکه در شعب بانک مرکزی، بررسی ها نشان می دهد عرضه سکه از مسیر رسمی متوقف نشده است. فرآیند فروش سکه های بانک مرکزی در این دوره از طریق سامانه مرکز مبادله ایران و در قالب حراج و پیش فروش انجام می شود، نه فروش نقدی در شعب بانک مرکزی. در ۹ مهر، هشتادوششمین حراج سکه برگزار شد و ۴۲ هزار و ۵۴۰ قطعه سکه به متقاضیان اختصاص پیدا کرد و همچنین ششمین مرحله پیش فروش سکه از ۱۱ مهر آغاز شده و حراج آن برای ۱۳ مهر برنامه ریزی شده است. بنابراین، ادعای توقف فروش با روند فعال عرضه سکه از طریق بستر رسمی در تضاد است

اهداف القای

ایجاد هراس سرمایه گذاران بورسی، سوق دادن مردم به بازار غیررسمی، سلب اعتبار از ابزارهای مالی شفاف، تخریب اعتماد به ساختارهای نظارتی، ایجاد موج ناگهانی خروج سرمایه

ایجاد نگرانی در میان بیماران خاص و خانواده ها، تحریک به خرید و ذخیره سازی دارو، القای ناتوانی کشور در تأمین اقلام حیاتی و تشدید بی اعتمادی عمومی نسبت به سازوکارهای درمانی و حمایتی

القای فساد سیستماتیک در ساختار اجرایی، شخصی سازی علت نوسانات پیچیده ارزی، تخریب اعتماد عمومی به دولت و نهادهای اقتصادی و تشدید بی اعتمادی و نگرانی در بازار

القای محدود شدن عرضه سکه، تحریک تقاضای هیجانی در بازار طلا، ایجاد نگرانی نسبت به توان بانک مرکزی در مدیریت بازار و تقویت انتظارات تورمی

مخاطبان گرامی
می‌توانند در صورت
تمایل برای عضویت در
گروه اتاق رصد فضای
مجازی صداوسیما در
پیام‌رسان بله به
شماره **۰۹۱۳۷۷۶۰۷۵۵**
درخواست عضویت
دهند.

گروه اتاق رصد برای مخاطبان گرامی این امکان را فراهم نموده تا در سریع‌ترین زمان ممکن دسترسی دقیق و جامع به رصد مسائل اقتضائی، فعالیت جریان‌ات سیاسی و خروجی‌های گزارشات محتوایی اتاق وضعیت معاونت فضای مجازی را داشته باشند.

کانال‌های اتاق رصد فضای مجازی

لینک ورود
اقتصاد نگار

لینک ورود
هوش نگار

لینک ورود
اندیشکده نما

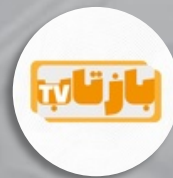
لینک ورود
روایت اول

لینک ورود
رصد شایعات

لینک ورود
مثبت نما

لینک ورود
بازتاب tv

لینک ورود
رصد tv

لینک ورود
چهره نما

لینک ورود
رصد تحولات فلسطین

لینک ورود
رصد فوری

لینک ورود
ترندنگار